

УДК 347

DOI 10.31732/2708-339X-2023-09-64-70

ДО ПИТАННЯ ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Корольова В. В.,

*к.ю.н., доцент, професор кафедри державно-правових дисциплін, Університет «КРОК»,
вул. Табірна, 30-32, м. Київ, Україна, 03113,
e-mail: ViktoriyaV@krok.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-2998-6144>*

Іщенко Д. Ю.,

*аспірант Університету «КРОК»
вул. Табірна, 30-32, м. Київ, Україна, 03133,
e-mail: ishchenkody@krok.edu.ua
<https://orcid.org/0009-0004-3576-9001>*

ON THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF ENFORCEMENT OF COURT DECISIONS IN FOREIGN COUNTRIES

Korolova V. V.,

*Ph.D. in Law, Associate Professor, Department of State and Legal Disciplines,
«KROK» University,
Tabirna St., 30-32, Kyiv, Ukraine, 03113,
e-mail: ViktoriyaV@krok.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-2998-6144>*

Ishchenko D. Yu.,

*PhD Student, «KROK» University
Tabirna St., 30-32, Kyiv, Ukraine, 03113,
e-mail: ishchenkody@krok.edu.ua
<https://orcid.org/0009-0004-3576-9001>*

Анотація. В межах цієї наукової статті здійснено огляд розвитку систем, що забезпечують виконання боржниками своїх грошових зобов'язань. Здійснено огляд таких систем від найдавніших епох (Вавилон) до сучасного українського регулювання. Розглянуто питання позбавлення волі за невиконання боргових зобов'язань та вказано, що лише у середині ХХ століття людство дійшло до того, що вирішило на рівні міжнародного права заборонити позбавлення волі за такі дії боржника. Досліджено, що особи, уповноважені на вчинення примусових дій щодо стягнення боргів, існували у Римській імперії. Проаналізовано розвиток судових виконавців у Нідерландах від часів середньовіччя до сучасності. Вказано на великий вплив законодавства Франції на розвиток системи виконання судових рішень у Нідерландах. У роботі зазначається про ризики для життя і здоров'я судових виконавців у часи середньовіччя на території сучасних Нідерландів, а також вказано на законодавчий захист судових виконавців у тогочасній Франції. Зазначено, що в сучасній Україні передбачено кримінально-правовий захист державних та приватних виконавців. Досліджено, які риси примусового виконання рішень у попередні епохи знайшли своє відображення у наші часи. В українському законодавстві тривалий час існувала норма про надання боржнику часу на самостійне виконання судового рішення, як і в середньовіччі на території Нідерландів. Як і тоді, так і зараз боржник може запропонувати майно, на яке слід звернути стягнення. Описано процедуру примусового продажу майна та порівняно її із сучасною процедурою. Специфіка примусового продажу майна на аукціоні 500 років тому обумовлена тогочасними реаліями: оголошення про продаж майна здійснювалися у церкві та на базарі, а сам процес продажу тривав, поки горіла свічка, а надалі угоду затверджував суд. Єдине, що залишилося незмінним до сьогодні – це принцип, за якого покупцем майна ставав той, хто запропонує на аукціоні найвищу ціну. У статті йдеться про також про інші функції, які виконували судові виконавці у минулі часи. Також вказано, що і нині у правових актах Ради Європи щодо примусового виконання рішень зазначено про можливість покладення на судових виконавців виконання інших функцій.

Ключові слова: судові виконавці, примусове виконання судових рішень, Середньовічна Франція, Нижні Країни, боргові зобов'язання, звернення стягнення на майно.

Abstract. Within the framework of this scientific article, a review of the development of systems that ensure debtors to fulfill their monetary obligations is carried out. An overview of such systems from the most ancient eras (Babylon) to modern Ukrainian regulation is carried out. The issue of deprivation of liberty for non-fulfillment of debt obligations is considered and it is indicated that only in the middle of the 20th century humanity came to the point where it decided to prohibit deprivation of liberty for such actions of the debtor at the level of international law. It has been investigated that persons authorized to take coercive actions for debt collection existed in the Roman Empire. The development of bailiffs in the Netherlands from the Middle Ages to the present is analyzed. The great impact of French legislation on the development of the system of court decisions enforcement in the Netherlands is indicated. The article notes the risks to the life and health of bailiffs in the Middle Ages in the territory of the modern Netherlands, and also points out the legal protection of bailiffs in France at that time. It is noted that in modern Ukraine criminal law protection of state and private performers is provided. It was investigated which features of decisions enforcement in previous eras were reflected in our times. In Ukrainian legislation for a long time there was a rule on giving the debtor time to independently execute a court decision, as in the Middle Ages in the Netherlands. Like in previous times, now the debtor needs to offer property that should be foreclosed on. The property forced sale procedure is described and compared with the modern procedure. The specifics of the forced sale of property at an auction 500 years ago are due to the realities of the time: announcements about the sale of property were made in the church and in the market, and the sale process itself continued while the candle was burning, and then the agreement was approved by the court. The only thing that has remained unchanged to this day is the principle according to which the buyer of the property becomes the one who offers the highest price at the auction. It is also indicated that even now the legal acts of the Council of Europe regarding the decisions enforcement indicate the possibility of entrusting bailiffs with the performance of other functions.

Keywords: bailiffs, court decisions enforcement, Medieval France, Low Countries, debt obligations, foreclosure.

Formulas: 0, fig.: 0, tabl.: 0, ref.: 13.

Постановка проблеми. Питання виконання судових рішень завжди було актуальним в Україні. За даними Агенції з питань виконання рішень, у 2021 р., у році, за який є остання опублікована статистична інформація, в Україні було стягнуто за виконавчими документами загалом на суму 6,6 млрд грн із загальної суми за виконавчими документами на 203,1 млрд грн [1]. Таким чином, діяльність органів з примусового виконання рішень в Україні не можна назвати ефективною.

У зв'язку з чим доречним було б прослідкувати історію розвитку систем примусового виконання судових рішень у зарубіжних країнах та з'ясувати, які з них можна назвати ефективними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти зарубіжного досвіду в сфері виконання судових рішень висвітлювали Н. С. Стеценко, І. Г. Француз, П. В. Макушев, Л. В. Крупнова, В. М. Притуляк, С. Я. Фурса та ін.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. Ми, зі свого боку, проаналізуємо питання становлення та розвитку примусового виконання судових рішень в інших країнах з метою використання історичного досвіду при пошуку шляхів удосконалення даного інституту в Україні.

Постановка завдання. Основною

метою цієї статті є огляд розвитку систем виконання рішень в різних державах та визначення тих рис примусового виконання рішень в Україні, які були наявні у давній історії.

Виклад основного матеріалу. За час свого існування людство випробувало різні методи стягнення боргів: від боргового рабства і боргових ям до цивілізованих способів, заснованих на чітких, передбачених законом способів стягнення боргів.

Примусове виконання судових рішень найбільш затребуване щодо стягнення коштів. Правові норми, спрямовані на стягнення грошових боргів, наявні ще з давніх-давен. Наприклад, у Законах Хаммурапі (приблизно 1752 р. до н.е., Вавилон) у § 117 читаємо таке: «Якщо людина має на собі борг і віддасть за срібло або віддасть у боргову кабалу свою дружину, свого сина або свою дочку, то вони повинні служити у будинку позикодавця або лихваря три роки; на четвертий рік треба відпустити їх на свободу» [2].

Таким чином, в одних із перших зафіксованих юридичних пам'яток людства було встановлено відповідальність свободою своїх родичів за неспроможність віддати борги. Слід зазначити, що позбавлення волі доволі довго залишалось

способом забезпечення виконання судових рішень чи сплати боргу.

Ув'язнення за несплату боргу було присутнє у Римській імперії, у середньовічній Англії, в американських колоніях Британської імперії і потім у США [3, с. 24-29]. Станом на 1834 р. це було наявне у кожній європейській країні, окрім Португалії [3, с. 30].

Наразі згідно із ст.1 Протоколу №4 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який гарантує деякі права і свободи, не передбачені в Конвенції та у Першому протоколі до неї, нікого не може бути позбавлено волі лише на підставі неспроможності виконати своє договірне зобов'язання [4]. Вказана норма була встановлена лише у 1963 році. Також згідно із ст.11 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права від 1966 р., ніхто не може бути позбавлений волі на тій лише підставі, що він не в змозі виконати якесь договірне зобов'язання [5].

Таким чином, за всю історію розвитку правових систем лише 60 років тому прийшли до думки, що слід на рівні міжнародного права заборонити ув'язнення за невиконання умов договору. Вважаємо таке правило цілком правильним, оскільки позбавлення волі може бути застосовано лише за вчинення злочинів, і також мабуть очевидно, що в ув'язнення особа жодним чином не допоможе знайти засоби для виконання своїх зобов'язань.

Вважається, що вже у VI столітті у Римській імперії існували особи, які мали функції із виконання судових рішень [6, с. 2]. Вони мали назву «*exsecutores*», що в перекладі означає «виконавці». Однак безпосередньо перша згадка про судових виконавців наявна за часів Короля Франції Філіпа IV Вродливого. У двох його ордонансах від листопада 1302 року та від 12 червня 1309 року згадуються особи, які обіймали посади, що мала назву «сержант». Вони мали повноваження із примусового виконання рішення. Також існувала посада із назвою *hussier de justice*, чіїми функціями спочатку були охорона зали суду та оголошення справ у суді [6, с. 3]. *Hussier de justice* можна перекласти як судовий виконавець.

В подальшому, саме судові виконавці згадуються як особи,

уповноважені на вчинення примусових дій, вручення судових повідомлень [6, с. 3]. Цей процес тривав у часи середньовіччя на території так званих Нижніх Країн, до яких відносять сучасний Бенілюкс та частини півночі Франції, зокрема, міста Лілль, Мехелен, герцогство Брабант, герцогство Бургундія, графство Голландія [6, с. 3].

Зазначається, що судові виконавці не були популярними у суспільстві та часто були жертвами насилля. Дворяни могли без вагань викинути їх з вікна або вбити. Їм могли відрізати вуха або примусити з'їсти документ [6, с.3]. У зв'язку з цим судові виконавці часто відмовлялися від виконання своїх обов'язків. Через це було введено правило, що судові виконавці не мають права відмовлятися від виконання своїх функцій за посадою [6, с.3]. Примітно, що щодо захисту судових виконавців нічого не було зроблено, натомість пішли іншим шляхом: зобов'язали виконувати свої обов'язки незважаючи ні на що.

В цей же час у Франції посягання на життя, здоров'я, честь і гідність судового виконавця прирівнювалися до злочину проти королівської влади та каралося аж до смертної кари [7, с. 273].

Слід зазначити, що зараз вже судові виконавці законодавчо захищені. Зокрема, в Україні наявна кримінальна відповідальність за опір державному чи приватному виконавцю, насильство щодо них (ст.342 Кримінального кодексу України), втручання в їх діяльність (ст.343 КК України), умисне знищення чи пошкодження їх майна (ст.347 КК України) [8]. Однак слід зауважити, що сучасні часи та часи середньовіччя є непорівнюваними часами. Сучасна людина не зрозуміє звичаїв доби середньовіччя. Те, що нині вважається дикістю, ще 500 років тому було звичайною справою. Минуле слід оцінювати лише з точки зору того, що відбувалося тоді, і не переносити на нього сучасний досвід. Саме тому у середньовіччі і було можливе право сили щодо судових виконавців. Однак із часом людство досягло певних звершень у своєму розвитку та стало на шлях впровадження сили право. Це стало стосуватися і сфери виконання судових рішень.

Цікавим є процес звернення

стягнення на нерухоме майно у часи середньовіччя.

За наявності судового рішення та дозволу від суверена судовий виконавець (*hussier de justice*) мав право вчиняти дії із примусового виконання. Розпочиналося все із зобов'язання боржника виконати рішення добровільно [6, с. 8].

Така норма кореспондує нормі, що була наявна в ч.2 ст.25 Закону України «Про виконавче провадження» від 21.04.1999 р., згідно з якою боржнику надавався семиденний строк для самостійного виконання рішення (п'ятнадцятиденний щодо рішень про примусове виселення боржника) [9].

Принагідно зазначимо, що у чинному Законі України «Про виконавче провадження» відсутні норми, які б надавали боржнику час на самостійне, добровільне виконання судового рішення. Вочевидь, станом на 2016 р. стало очевидним безрезультатність норми про строк для самостійного виконання рішення, оскільки боржник міг добровільно виконати рішення невідкладно після набрання ним законної сили, а не чекати початку виконавчого провадження, і саме тому не потрібно давати боржнику по суті відстрочку у виконанні рішення.

Повертаючись до часів середньовіччя, замість виконання судового рішення боржник міг ідентифікувати власне майно, яке міг би стягнути судовий виконавець [6, с.8]. Вказаній нормі наявна схожа у ч.5 ст.48 Закону України «Про виконавче провадження»: боржник має право запропонувати види майна чи предмети, які необхідно реалізувати в першу чергу. Вважаємо, що збереження у сучасному законодавстві таких правил є слушним, оскільки треба надавати боржнику право запобігти найбільш негативним для себе наслідкам звернення стягнення на його майно.

Водночас, якщо боржник не виконував рішення та не ідентифікував майно, то тоді судовий виконавець мав повноваження самостійно виявити майно боржника.

Про виявлене майно складалися чотири прокламації, які зачитували в неділю в церкві місця, де майно було розташоване, а також на щотижневому

базарі, який проводився у місці, де майно розташоване. Додатково оголошення із текстом прокламацій вивішувалися у місцях, де вони були зачитані [6, с.9]. Вказане вочевидь зумовлене тогочасними реаліями: люди в часи середньовіччя були релігійними, щонеділі відвідували церкву, а тому це місце було ідеальним для оголошення, щоб довести його до максимальної кількості охочих придбати майно; також базари були тим місцем, де щотижня збиралося населення міста, а тому це також було ідеальним місцем для оголошення.

Прокламації оголошувалися з інтервалом не більше двох тижнів і під час останньої рекламації оголошувалося, коли і де буде проводитися продаж майна. Додатково про це оголошував міський глашатай [6, с.9].

Процедура продажу майна полягала у тому, що воно продавалося особі, яка запропонує найвищу ціну станом на момент згасання свічки, яку запалювали на початку цих торгів. Однак і це не було завершенням процедури продажу. Угоду про продаж майна затверджував суд під час спеціальної церемонії. І під час неї будь-то міг запропонувати вищу ціну за майно, і тоді саме ця особа стане покупцем майна [6, с. 9].

Як бачимо, процедура торгів фактично складалася із двох частин, і, на нашу думку, друга частина, за участю суду, фактично нівелювала першу, організовану судовим виконавцем.

До нашого часу процедура звернення стягнення на нерухоме майно боржника суттєво змінилася. Незмінною залишилася тільки ідея: той, хто запропонує найвищу ціну за майно, той стане його покупцем. Стаття 61 Закону України «Про виконавче провадження» встановлює порядок реалізації майна, на яке звернено стягнення. Передбачено дві уцінки майна, якщо воно не продане на першому чи другому електронному аукціоні. Забезпечена можливість стягувачу залишити майно за собою, якщо ніхто не купив. Також зазначимо, що ч. 2 ст. 388 Цивільного кодексу України встановлено також захист покупців такого майна від можливої віндикації [10].

Особливістю посади судового

виконавця у часи середньовіччя було те, що на нього було покладено багато інших функцій, а не лише виконання судових рішень. Ще одним із багатьох їхнім обов'язком було вручення судових повідомлень. Судові повістки вручалися відповідачу, якщо соверен дав на це дозвіл за клопотанням позивача [6, с. 4].

Покладення на судового виконавця інших функцій можливо і в наші часи. Наприклад, згідно із ч.3 ст.18 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів» приватні виконавці можуть також бути арбітражними керуючими [11].

Також, відповідно до п.34 Керівних принципів для кращої імплементації Рекомендації Ради Європи щодо примусового виконання, що затверджені Європейською комісією з питань ефективності правосуддя Ради Європи (СЕРЕЈ) на пленарному засіданні 9-10 грудня 2009 року, судові виконавці також можуть бути уповноважені виконувати другорядну діяльність, сумісну з їхньою роллю, спрямовану на захист і забезпечення визнання прав сторін і спрямовану на прискорення судового процесу або зменшення навантаження на суди. Такими повноваженнями, можуть бути: стягнення боргів, добровільний продаж рухомого і нерухомого майна на публічних торгах, здійснення опису майна, зберігання та подальше надання доказів, здійснення повноважень судового розпорядника, надання юридичних консультацій, здійснення процедур банкрутства, виконання доручень суду, здійснення представництва інтересів сторони у суді, складення приватних документів, викладання [12].

Як бачимо, на теренах держав-членів Ради Європи діяльність судових виконавців пропонують здійснювати з огляду на їхній історичний розвиток, протягом якого вони виконували й інші функції. На нашу думку, такий підхід до професії судових виконавців є виправданим лише тоді, коли ця система повністю сформована, пройшла випробування часом. В умовах України на державних і приватних виконавців не слід покладати додаткові функції, адже це буде

утруднювати головну функцію, покладену на них державою – виконання судових рішень.

Наприклад, донині в Нідерландах судові виконавці здійснюють і виконання судових рішень, і вручення судових повідомлень учасникам справи [6, с. 13].

Наступний етап розвитку судових виконавців на теренах Нижніх Країн починається у XIX столітті, коли Нідерланди повернули собі незалежність після французького панування. На території Нідерландів продовжував діяти указ Наполеона Бонапарта від 14 червня 1813 року, який регулював питання судових виконавців [6, с. 10]. За останні 200 років у Нідерландах законодавчі акти у сфері виконання судових рішень декілька разів змінювалися. Примітно, що у 1956 р. із визначення судового виконавця було виключено слова «чоловік». Тобто, із 1956 р. жінки отримали право бути судовими виконавцями у Нідерландах.

Професійна асоціація судових виконавців судових виконавців була створена у 1873 р. [6, с. 10]. В Україні Асоціація приватних виконавців була створена у 2017 р. – одразу після того, як з'явилися перші приватні виконавці [13].

Примітним є те, що спочатку, ще у часи середньовіччя, судові виконавці не обов'язково мали бути високоосвіченими людьми. Вони повинні лише вміти читати та писати, та й і це не завжди було обов'язковим [6, с.11]. Звісно, що натеper вимоги до судових виконавців є високими: вони проходять спеціальне навчання як в Нідерландах [6, с. 11], так і в Україні (ст. 20 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів).

Висновки. Розвиток систем, які забезпечують стягнення боргів, починається із створення перших держав. За весь час державотворення пройдено великий шлях, спрямований на забезпечення реального виконання судових рішень, стягнення боргів. Було випробувано різні способи такого забезпечення: боргове рабство, позбавлення волі за невиконання боргових зобов'язань, створення спеціальних органів для стягнення боргів та подальший їхній розвиток. Перші особи із функціями

виконання судових рішень з'явилися у часи Римської імперії, отримали значний розвиток у середньовічній Франції та Нідерландах. Розвиток розпочався із осіб, які обіймали посади сержантів, але надалі сержантів замінили *hussier de justice* (судові виконавці). Вказані особи були уповноважені здійснювати й інші функції. В сучасних державах-членах Ради Європи судовим виконавцям також пропонують надавати повноваження здійснювати інші функції на допомогу судам. Процес звернення стягнення на нерухоме майно за

останні 500 років хоч і зазнав великих змін, проте зберіг свою головну ідею: той, хто запропонує найвищу ціну за майно, той і стане його покупцем.

В подальшому у дослідженні питань з напрямку, висвітлених у цій статті, можна звернутися до досвіду інших країн Європейського Союзу, Північної Америки, з метою з'ясувати спільні та відмінні риси під час розвитку систем примусового виконання рішень та наявності цих рис в Україні.

Література:

1. Агенція з питань виконання рішень. Статистика 2021: веб-сайт. URL: <https://www.ae.org.ua/stat2021/> (дата звернення: 27.05.2023).
2. *The Code of Hammurabi*: веб-сайт. URL: <https://avalon.law.yale.edu/ancient/hamframe.asp>. (дата звернення: 27.05.2023).
3. Rord Richard. *Imprisonment for Debt*. *Michigan Law Review*, Vol. 25, No. 1 (Nov., 1926), pp. 24-49 (26 pages). DOI: <https://doi.org/10.2307/1278990>
4. Протокол № 4 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який гарантує деякі права і свободи, не передбачені в Конвенції та у Першому протоколі до неї (укр/рос) : Протокол; Рада Європи від 16.09.1963 № 4. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_059 (дата звернення: 31.05.2023). Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : Пакт; ООН від 16.12.1966. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_043 (дата звернення: 01.05.2023).
5. van Rhee, Cornelis Hendrik. *The History of the 'Huissier De Justice' in the Low Countries*. ENFORCEMENT AND ENFORCEABILITY: TRADITION AND REFORM, C.H. van Rhee, A. Uzelac, eds., Antwerp: Intersentia, 2010, M-EPLI Working Paper No. 2011/15. URL: <https://ssrn.com/abstract=1799253>.
6. Стеценко Н. С. Органи виконання судових рішень у Франції, Німеччині, Австрії та Італії у XIX ст. Форум права. 2015. № 4. С. 273-281 URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_4_49.pdf.
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14> (дата звернення: 01.05.2023).
8. Про виконавче провадження : Закон України від 21.04.1999 № 606-XIV. Верховна Рада України (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/606-14> (дата звернення: 31.05.2023).
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15> (дата звернення: 31.05.2023).
10. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 02.06.2016 № 1403-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1403-19> (дата звернення: 02.05.2023).
11. *Guidelines for a better implementation of the existing Council of Europe's Recommendation on enforcement, adopted by the CEPEJ at its 14th plenary meeting (Strasbourg, 9 – 10 December 2009)*: веб-сайт. URL: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1565277> (дата звернення: 02.05.2023).
12. Асоціація приватних виконавців України створена. Юридична газета online. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/asociaciya-privatnih-vikonavciv-ukrayini-stvorena.html> (дата звернення: 02.05.2023).

References:

1. *Decisions Enforcement Agency. Statistics 2021*. Available at: <https://www.ae.org.ua/stat2021/> (Accessed: 27.05.2023).
2. *The Code of Hammurabi*: available at: <https://avalon.law.yale.edu/ancient/hamframe.asp>. (Accessed: 27.05.2023).
3. Rord Richard. (1926, November) *Imprisonment for Debt*. *Michigan Law Review*, Vol. 25, No. 1, pp. 24-49. DOI: <https://doi.org/10.2307/1278990>.
4. *Protokol N 4 do Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod, yakyi harantuie deiaki prava i svobody, ne peredbacheni v Konventsii ta u Pershomu protokoli do nei (ukr/ros) : Protokol; Rada Yevropy vid 16.09.1963 № 4. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_059 (Accessed: 31.05.2023).
5. *Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava : Pakt; OON vid 16.12.1966. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_043 (Accessed: 01.05.2023).

6. *van Rhee Cornelis Hendrik (2011). The History of the 'Huissier De Justice' in the Low Countries. Enforcement and enforceability: tradition and reform. M-EPLI Working Paper. 15. Available at: <https://ssrn.com/abstract=1799253>.*
7. *Stetsenko N. S. (2015) Orhany vykonannia sudovykh rishen u Frantsii, Nimechchyni, Avstrii ta Italii u XIX st. Forum prava (Law forum). 4. P. 273-281. Available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_4_49.pdf.*
8. *Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Kodeks Ukrainy; Kodeks, Zakon vid 05.04.2001 № 2341-III. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14> (Accessed: 01.05.2023).*
9. *Pro vykonavche provadzhennia: Zakon Ukrainy; Perelik vid 21.04.1999 № 606-XIV. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/606-14> (Accessed: 31.05.2023).*
10. *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Kodeks Ukrainy; Zakon, Kodeks vid 16.01.2003 № 435-IV. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15> (Accessed: 31.05.2023).*
11. *Pro orhany ta osib, yaki zdiisniuiut prymusove vykonannia sudovykh rishen i rishen inshykh orhaniv : Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 № 1403-VIII. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1403-19> (Accessed: 02.05.2023).*
12. *Guidelines for a better implementation of the existing Council of Europe's Recommendation on enforcement, adopted by the CEPEJ at its 14th plenary meeting (Strasbourg, 9 – 10 December 2009). Available at: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1565277> (Accessed: 02.05.2023).*
13. *Asotsiatsiia pryvatnykh vykonavtsiv Ukrainy stvorena: Available at: <https://yur-gazeta.com/golovna/asociaciya-privatnih-vikonavciv-ukrayini-stvorena.html> (Accessed: 02.05.2023).*

Стаття надійшла до друку 02.06.2023